

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. III. Vtrùm ad meritum requiratur promissio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

Dari huiusmodi meriti variis probatur.

sum, & merces tua magna nimis, & id genus alia. Quare Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 6. definit verè promereri justos vitam æternam. Videatur Bellarminus lib. 5. de justificatione, ubi hoc fuisse contra sectarios ostendit. Hæc pro instituto sufficiunt. Imò Sanctus Thomas hic art. 3. hoc meritum ait esse meritum de condigno, quem hac in parte sequuntur omnes Theologi, si Durandum exceperis, quamvis fortasse solum voce tenus id neget, in quo tamen à temeritate excusari non posse videtur, ut notat Tannerus hic d. 6. q. 6. dub. 1. num. 7. cum receptissimo loquendi modo Theologorum in re gravi, sine causâ contradicat.

V. Reipsâ negant aliqui opera nostra esse meritoria de condigno.

Ab hac Durandi sententiâ putant nonnulli parum differre Patrem Coninck, qui libro de Fide, Disp. 8. dub. 3. etsi opera nostra vocet condigna, negat tamen illa, etiam ut dignificata per gratiam, esse æqualis valoris cum præmio, sed ideo solum ait censenda esse condigna, quia Deus ea in ordine ad illud præmium acceptat. Hanc sententiâ refellam infra, sect. tertiâ.

SECTIO SECUNDA.

Discutiuntur quedam circa naturam meriti.

I. Vtrum impetratio dici possit meritorium.

PRIMUM est, quo modo impetratio distinguatur à merito. Ad quod notandum impetrationem duobus modis sumi, primò latius, prout impetrare idem est, ac ratione alicujus operis, vel obsequii, aliquid ab alio obtinere, quo sensu quodvis opus meritorium vocari potest impetratio, præsertim si solum sit meritorium imperfectè, seu de congruo ut aiunt, impetratio enim, huiusmodi aliquid sonare videtur. Secundò dicitur impetratio, quando quis per unum aliquod peculiare genus operationis, nempe per orationem, seu petitionem aliquid obtinet, & hæc est propria illius vocis acceptio, licet si oratio ipsa sit actus supernaturalis, seu ex gratiâ factus, non minus propriè sit meritoria, quam alii actus supernaturales.

Duobus modis sumitur impetratio.

II. Vt actus sit meritorius, præter laudem exigere aliquo modo debet præmium.

Secundùm est, quid sit meritum: videtur siquidem omnis omnino actus bonus esse meritorius, ipso facto enim, quòd liberè exerceatur, reddit hominem laude dignum. Respondetur omnem quidem actum bonum, eo ipso quòd liberè eliciatur, mereri laudem, actum verò meritorium addere ulterius quòd aliquo modo exigat præmium, vel ita, ut vis ei aliqua inferatur, si præmium negetur, quod contingere videtur in merito de condigno, vel ex quadam decentiâ, ut in merito de congruo: actus verò malus meritorius ille est, quo non solum quis meretur vituperium, sed etiam pœnam, licet usus jam obtinuerit, ut meritum supplicii non vocetur meritum, sed demeritum, vel saltem meritum malum.

An actus malus dici possit meritorius potest.

III. Magis declaratur differentia inter laudabile & meritorium.

Circa differentiam verò laudabilis & meritorii in actu notandum, actum non dici laudabilem respectu particularis alicujus personæ, sive is superior sit, sive inferior, sive æqualis, sed generatim quod laudem à quocunque æquo rerum æstimatore mereatur. Meritum verò respicit peculiarem personam, & pierumque superiorem, vel potentioiorem.

IV. Alius aliquis bonus

Deinde, actus non eo modo respicit laudem, quo præmium, ita scilicet ut obligationem laudandi inducat, saltem per se loquendo, sed solum

respicit dignitatem quandam seu proportionem: unde licet opus omne bonum sit laudabile, seu aptum laudari à quocunque, nemo tamen per se loquendo tenetur illud laudare; meritum verò spectat retributionem, & aliquid modo exigat præmium ab eo in cuius commodum sit. Quare non subsistit quod dicunt aliqui, actum scilicet esse meritorium idem esse ac esse laudabilem, sic enim ei satisfieret solâ laude, sine ulteriori præmio, sed præmium illius adæquatam foret laus, quod nemo dicit.

V. Sicut meritum ab impetratione, ita impetratio à merito inveniri potest separatim.

Tertiò advertendum, præter dicta superiùs de impetratione & merito, sicut meritum reperiri potest separatim ab impetratione, ut in iis omnibus operibus meritoriis contingit, quæ non sunt petitio, cum si propriè loquamur, impetrare, ut diximus, idem sit ac precibus obtinere, ita & impetratio inveniri potest separatim à merito; jam enim Christus pro nobis in Cælo oras, juxta illud Apostoli ad Rom. 8. v. 34. ubi de Christo dicit: *Qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis*: quod similiter de Beatissimâ Virgine, & aliis Sanctis dicendum omnibus videtur, cum juxta ubique receptam Ecclesiæ consuetudinem, in dies ipsis supplicemus, ut pro nobis Deum orent, qui etiam sine dubio orando impetrant, & tamen secundùm communem omnium sententiâ, jam non merentur: quod de animabus etiam in Purgatorio communiter affirmatur.

Aliquando verò contingit, ut idem actus sit meritum respectu unius rei, & impetratio respectu alterius. Sic cum aliquis ex affectu charitatis à Deo sanitatem, aut aliud huiusmodi, vel sibi vel alteri petit, impetrat frequenter quod postulat, illud tamen de condigno non meretur, gratiam verò & gloriam, vel illarum augmentum per hunc eundem actum meretur, quæ nihilominus non petit. Unde etiam non raro contingit, ut orans non obtineat quod petit, quia Deus id ei videt non expedire, & tamen tunc etiam gratiam & gloriam meretur, cum opus bonum supernaturale eliciat.

VI. Idem actus respectu unius rei esse potest impetratio, respectu alterius meritum.

SECTIO TERTIA.

Vtrum ad meritum requiratur promissio.

INTER condiciones meriti nulla accuratius majorèque contentione discuti solet, quam utrum ad illud requiratur promissio: quæ proinde quaestio hic penitus non est omittenda licet in materia de Incarnatione lector eam fusè videre possit explicatam.

I. Hæc inter præcipuas materias præsentis dissertationis est.

Pater Coninck d. 8. de actibus dub. 3. secutus Okamum, Gabrielem, & alios ait, sicut valor monetæ defumitur adæquatè à voluntate principis, ita valorem omnem & condignitatem nostrorum operum haberi ex solâ ordinatione, seu constitutione divinâ, qui illa in ordine ad præmium æternæ vitæ acceptat, ex se verò ea nullam ad hoc habere docet proportionem. Unde & actum purè naturalem aiunt Nominales & Scotus posse, Deo ita volente, fieri condignè meritorium gloriæ; sicut enim non auro vel argento sed & æri & vilioribus etiam rebus valor tribui potest à principe, ita & operibus inquirunt, etiam naturalibus, imò ut aliqui ex iis affirmant, actibus necessarii valor tribui potest à Deo.

II. Existimant aliqui totam operum nostrorum condignitatem ad gloriam provenire ab ordinatione divinâ.

Notandum

SECTIO QUARTA.

Argumenta contententia ad meritum nunquam requiri promissionem.

III. Notandum, meritum duobus modis sumi posse: primo pro merito iustitiæ strictè dictæ, secundò prout solum dicit jus quoddam connaturalitatis respectu præmii, eo modo quo ignis connaturaliter exigit calorem, sol lucem, & cætera. Hoc posito.

IV. Dico primò: merita ad hoc ut primo modo exigant præmium, petunt necessariò promissionem. Hanc Conclusionem latè probavi suprâ Disp. 35. Probatur modo breviter; in humanis namque ubi est propria obligatio iustitiæ strictæ, semper videmus huiusmodi pactum, seu promissionem intercedere. Unde juxta sanctum Thomam iustitia propria in conceptu suo dicit, *Tantum pro tanto, pacto firmatum*; ergo similiter ad hoc ut in Deo sit ejusmodi obligatio iustitiæ, requiritur pactum.

V. Dico secundò: ad latiore tamen illum conceptum iustitiæ, quæ reperitur in rebus etiam inanimatis respectu Dei, non requiritur pactum vel promissio, sed merita ex se, & secluso omni pacto, connaturaliter poscunt præmium. Probatur: in primis enim nulla est repugnantia, ut sicut dantur res multæ naturales, quæ connaturaliter poscunt alias, ita etiam ut dentur huiusmodi res supernaturales: nec ulla apparet implicancia ut sicut aqua petit frigus, ignis calorem, &c. ita cur non possit forma aliqua supernaturalis petere gloriam, seu præmium aliquod supernaturale. Confirmatur: Concilium namque Tridentinum sess. 6. cap. 6. ait, ut opus iusti sit meritorium, nil aliud requiri, quàm ut fiat ex gratiâ Dei, ergo juxta Concilium ad rationem meriti, aliquâ ratione sumpti, non requiritur promissio.

VI. Secundò probatur: peccatum seclusâ omni comminatione, & ordinatione extrinsecâ, ex se & suis prædicatis intrinsicis est dignum penâ, idque quia Deo displicet, ergo & opus bonum ex naturâ suâ erit dignum præmio, illudque meretur, cum econtrâ Deo placeat. Confirmatur: gratia reddit homines dignos cælo, seu vitâ æternâ, nam juxta Scripturam variis locis facit eos amicos Dei, & Filios ejus adoptivos, consortes divinæ naturæ, templa Spiritus sancti, & alia huiusmodi. Unde ut diximus, & 1. Joannis 3. vocatur semen gloriæ, seu quasi in radice illam connaturaliter exigens, & consequenter opera bona in illâ fundata eandem similiter exigent, cum informatâ gratiâ naturam illius induant. Quare Apostolus ad Romanos 8. ait, bona opera Filii, seu illius qui est in gratiam, nempe patientiam, & similes alias operationes, facere hæredes Dei, & cohæredes Christi.

VII. Dico tamen tertio: in quibusdam rebus sine pacto vel promissione opus aut res exhibitâ nil meretur; posito verò pacto seu promissione meretur, etiam ex iustitia. Prima pars probatur: si enim quis sponte, & nullo præcedente pacto, in alterius vineâ laboret, ratione operæ hoc modo locatâ nil potest ab alio exigere: ob idem tamen opus, si præcessisset pactum, merces illi homini debita fuisset. Idem est in quotidianis commutationibus; si enim quis alteri sine pacto vel promissione det pecuniam, non potest ab eo exigere equum, vel aliud huiusmodi, sic tamen si eandem pecuniam det præcedente pacto. Tandem hoc in præmiis cernitur, quæ currentibus in stadio, vel in Palæstrâ certantibus, à principe aut Republicâ proponuntur, quæ ex iustitiâ censentur deberi vincientibus, posita illâ propositione seu promissione: si tamen eodem inter se modo certarent, nullo proposito vel promisso præmio, nihil ex iustitia mererentur. Et per hæc etiam patet secunda pars Conclusionis.

DICES: est lumine naturæ notum bonis operibus deberi præmium, cum lumine naturæ cognosci possit, Deum esse, & remuneratorem esse tam bonorum operum quàm malorum. Respondetur primò, ad hoc sufficere quod opera bona petant promissionem, seu ordinationem ulteriorem Dei ad præmium. Secundò dico, istud solum probare secundam nostram Conclusionem, quòd scilicet merita connaturaliter poscant præmium.

Dices secundò affirmare Apostolum ad Romanos 8. v. 18. non esse condignas passiones hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis. Respondetur primò, loqui Apostolum de passionibus hæc merè naturaliter sumptis. Secundò dici potest solum velle Apostolum non esse tantum acerbitatis in his passionibus, quantum delectationis in gloria illa ac præmio cælesti: unde tribulatio præsens & labor subinde est momentaneus tantum, seu exigui temporis, præmium verò æternum. Tertio hoc argumentum facit potius contra adversarios, & probat ad meritum requiri promissionem, ut contingit currentibus in stadio, aut in Palæstra concertantibus.

Dices tertio cum P. Coninck: Princeps vel Republica per impositionem extrinsecam potest efficere ut moneta habeat valorem, quem ex se non habet, sicque extrinsecè ari conferunt valorem in ordine ad commutationes, ita ut æquivalcat multis aliis rebus, & pro iis in dies commutetur, ergo licet opera nostra ex se non habeant valorem & condignitatem ad præmium, potest tamen Deus valorem iis per extrinsecam acceptationem conferre.

Respondetur primò: in istiusmodi rerum humanarum commutationibus præcipue spectari utilitatem: unde cum possit princeps monetam hoc modo extrinsecè elevatam reddere utilem in ordine ad varias commutationes, nil mirum si possit ei conferre valorem aliquem extrinsecum, maxime cum hic valor ipsi etiam principi utilis esse queat. At verò Deus, ex rebus vel actionibus hominum nullam percipit utilitatem, quare in collatione præmii spectat condignitatem, & valorem operum secundum se; unde si daret gloriam cælestem merè ob opus aliquod naturale & improporcionatum, censeretur illam dare gratis, sicut si princeps aliquis creatus adoptaret famulum in filium, merè quia bene curavit ejus equum, aut quid simile. Imò hoc in omnibus etiam commutationibus naturalibus spectatur; si enim quis ob unum obolum det equum, omnes eum censent gratis dari, non ob condignitatem aliquam ex parte pretii repletam.

Secundò dici potest, non conferri à principe propriè loquendo ullum valorem monetæ, vel intrinsecum vel extrinsecum, sed ex justa occasione assumi eam merè ut conditionem in ordine ad commutationes, & contractus quotidianos; plurimum namque conducit ad utilitatem Reipublicæ, ut sit res aliqua una communis, pro qua aliæ omnes universim commutentur. Per hæc ruit fundamentum P. Coninck, qui sine dubio non satis dignè hac in parte loquitur de merito.

I. Non nego minus merita aliqua connaturaliter petere præmium.

II. Quo sensu dicat Apostolus, Non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, &c.

III. Dices: sicut Princeps monetam, ita Deus bonis operibus potest valorem conferre.

IV. Disparitas inter principem creatum, & valorem monetæ donatæ, & Dei, quòd princeps utilitatem spectat, Deus operis in se condignitatem.

V. Dicit etiam potest principem creatum nullum valorem monetæ propriè conferre.